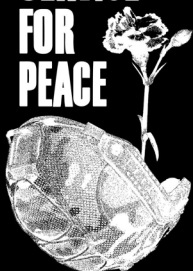

Veelgestelde vragen:

«De vrijwillige
legerdienst»

**SERVICE
FOR
PEACE**

In november 2025 ontvingen alle 17-jarigen die in België woonden (in 2025 waren dat 149.000 personen) een brief van het Belgische leger, waarin ze werden uitgenodigd om zich aan te melden voor een «vrijwillige legerdienst». De Arizona-regering heeft in september 2025 een wet aangenomen die bepaalt dat deze brief gedurende minstens 10 jaar jaarlijks moet worden verstuurd.

Deze «vrijwillige legerdienst», die wordt voorgesteld als “een kans op engagement en opleiding”, biedt vanaf september 2026 plaats aan 500 tot 1.000 jongeren per jaar, zodat zij een opleiding van één jaar kunnen volgen in en door het leger. Gedurende de eerste 4 maanden verblijven deze jongeren in een kazerne om een legeropleiding te volgen. Vervolgens worden ze ingedeeld bij actieve eenheden en ingezet op het nationale grondgebied.

Deze legerdienst wordt zeer goed betaald (meer dan 2000 euro netto per maand), wat onderstreept dat de regering hier prioriteit aan geeft.

Deze maatregel, die wordt gepresenteerd als een kans om zich “in dienst van het land” te engageren, roept veel vragen op: over de militarisering van onze samenleving, over de plaats van jongeren, over de begrotingsprioriteiten van de staat en over de betekenis zelf van dit engagement.

De invoering van deze «vrijwillige legerdienst» is vrijwel zonder debat door het parlement gegaan (na een spoedprocedure die tijdens de twee

zomermaanden werd georganiseerd). Er zijn echter wel officiële adviezen uitgebracht. Die van de Raad van State, de Gegevensbescherming-sautoriteit en de FOD Binnenlandse Zaken hebben allemaal benadrukt dat het wetsvoorstel inzake de verzending van de brieven in strijd was met artikel 22 van de Belgische Grondwet. Deze schending houdt met name verband met de toegang van het Belgische leger tot persoonsgegevens van Belgische burgers, met als verzwarende omstandigheid dat het om gegevens van minderjarigen gaat.

Concreet worden jongeren in de brief uitgenodigd om een van de infomomenten bij te wonen die het leger in het hele land organiseert. Deze deelname is verplicht voor iedereen die zich wil aanmelden. Vervolgens wordt door het leger een selectie gemaakt op basis van de ontvangen sollicitaties. In 2025 ontving het leger 3.300 sollicitaties voor 500 beschikbare plaatsen (en werden er 149.000 uitnodigingen verstuurd).

Deze “veelgestelde vragen” zijn bedoeld om jongeren (en hun begeleiders) te helpen de uitdagingen te begrijpen, hun eigen vragen te stellen en zich een weloverwogen mening te vormen. Mocht u nog andere vragen hebben, aarzel dan niet om ze aan ons voor te leggen!

“We hebben toch wel een leger nodig om ons te verdedigen?”

Misschien. Maar door deze “vanzelfsprekendheid” te benadrukken, wordt nog niets gezegd over de vorm die dit leger zou moeten aannemen en over de taken die eraan worden toegewezen. Bovendien verklaart dit geenszins de invoering van een vrijwillige legerdienst in België.

De dienstplicht (of verplichte legerdienst) is in België sinds 1992 opgeschort, enkele jaren na de val van de Berlijnse Muur en het einde van de Koude Oorlog. Deze opschorting bekrachtigde de overgang van een leger van milities naar een beroepsleger, dat kleiner en mobieler is.

Zolang het “vrijwillig” is, is de legerdienst in zijn huidige vorm vooral bedoeld om het leger weer centraal te stellen in de aandacht van de Belgische bevolking in het algemeen, en van jongeren in het bijzonder. Het is ook, op een heel concrete manier, bedoeld om de nieuwe ‘territoriale reserve’ te voeden en te versterken, die door de Arizona-regering tegelijk met de ‘vrijwillige legerdienst’ in het leven is geroepen.

2.

“Het is toch vrijwillig? Waarom zou het een probleem zijn als ik het recht heb om te weigeren?”

Ja, op papier is het “vrijwillig”. Maar in de praktijk heeft niet iedereen dezelfde keuzemogelijkheden. Als je jongeren die moeite hebben om een baan te vinden of hun studie te betalen 2.000 euro per maand aanbiedt, is dat geen echte vrije keuze meer. Door met bezuinigingen de levensomstandigheden voor jongeren steeds kwetsbaarder en onzekerder te maken, is het voorstel voor deze legerdienst voor de meest kwetsbaren een **vermomde dwang**.

Bovendien heeft minister Theo Francken er al op gewezen: de legerdienst zou op korte termijn opnieuw verplicht kunnen worden gesteld. Het ontbreekt volgens hem alleen aan de “politieke wil”.

Vergeet niet dat het Belgische leger zich ten doel heeft gesteld om tegen 2029 minstens 14.800 militairen, 6.600 reservisten en 4.800 burgers te rekruteren. Tegen eind 2034 streeft Defensie naar 34.500 militairen in actieve dienst, 12.800 reservisten en 8.500 burgers. Het Belgische leger kampt echter met een vrij hoog verloop, dat wil zeggen dat militairen voortijdig het leger verlaten. De meest recente cijfers

3.

“Eerlijk gezegd, 2.000 euro per maand op mijn leeftijd, dat is toch een geweldige kans?”

Ja, dat is veel geld, vooral aan het begin van je werkzame leven.

Maar vraag jezelf eens af: Wat leer ik daar? Wat bouw ik op?

Deze dienst leert je te **gehoorzamen, blindelings bevelen uit te voeren, een militaire hiërarchie te volgen en je voor te bereiden op oorlog.**

Een opleiding bij het leger biedt je niet de mogelijkheid om je kritische geest te ontwikkelen of in te grijpen bij echte sociale, ecologische of humanitaire noodsituaties.

We zouden liever zien dat de staat deze middelen investeert in **het creëren van jobs, opleidingen en huisvesting; in het ondersteunen van collectieven**, waar jongeren zich nu al inzetten om de samenleving te versterken.

Na een jaar krijg je dit salaris niet meer uitbetaald. Een stopzetting die waarschijnlijk net zo abrupt zal zijn als het moment waarop je je eerste salaris ontving. Als je bij aanvang van de legerdienst niet in aanmerking kwam voor een werkloosheidsuitkering, zul je daar ook na je dienstdienst geen recht op hebben.

4.

“Ach, discipline en strengheid leren kan toch geen kwaad!”

Dat klopt, discipline, strengheid, kameraadschap en doorzettingsvermogen zijn zeer nuttige eigenschappen.

Maar laten we eerlijk zijn: dit soort uitspraken wordt vaak gedaan door mensen die erover praten terwijl ze aan anderen denken, en die zichzelf uitsluiten van de noodzaak om discipline te leren. Zijn er in dit soort uitspraken soms geen racistische of klassistische ondertonen te bespeuren? Zoals in de boodschap die Theo Francken publiceerde na het politiegeweld tijdens de demonstraties van leerkrachten en studenten in Brussel in juni 2026: *“Wat er in Brussel is gebeurd, is een regelrechte schande. Altijd weer dezelfde hardnekkige relschoppers en vandalen. Er moeten bootcamps komen voor deze jeugddelinquenten. Defensie staat klaar om te helpen.”*

Je hebt geen uniform nodig om discipline en kameraadschap te leren! **Jeugdorganisaties, vrijwilligerswerk, collectieve projecten, teamsporten** enz. leren je ook discipline, samenwerking en respect.

Het verschil is dat je bij de vrijwillige legerdienst leert om een militaire logica te volgen **en mee te werken aan de voorbereiding op oorlog. Niet om na te denken of burgerlijke oplossingen aan te dragen waarmee oorlog kan worden voorkomen.**

5.

“Maar het is toch om het land te verdedigen, dat is toch geen slechte zaak!”

Het beschermen van de bevolking is essentieel. Niemand beweert het tegendeel.

Wat ons zorgen baart, is dat het **leger de enige manier wordt om veiligheid te benaderen**. Tegenwoordig wordt er massaal geïnvesteerd in het leger, maar veel minder in diplomatie, samenwerking, sociale rechtvaardigheid of vredeseducatie. **Veiligheid betekent echter niet alleen klaar zijn om te vechten: het betekent in de eerste plaats alles in het werk stellen om te voorkomen dat het zover komt.**

De Europese landen zijn bezig met een massale herbewapening. In België zijn de militaire uitgaven tussen 2025 en 2026 met 59% gestegen. Bijna overal wordt militaire dienstplicht weer ingevoerd om de legerkaders te vullen, en neemt de politieke retoriek waarin oorlog wordt aangekondigd toe. Tegelijkertijd neemt het gevoel van onveiligheid toe en worden internationale conflicten steeds heviger. Er wordt niets gedaan om te werken aan de-escalatie en verzoening. Toch bestaat echte defensie en echte veiligheid er uiteindelijk in om conflicten via dialoog

6.

“Het is maar een jaar, het kan een levenservaring zijn!”

Misschien. Maar het is ook een jaar van je jeugd dat je hebt besteed aan een militair doel.

Stel je eens voor dat die tijd en dat geld zouden worden gebruikt **ten dienste van de samenleving**: door verenigingen, scholen, milieuprojecten of solidariteitsprojecten te ondersteunen. Dat zou ook een indrukwekkende ervaring zijn... en echt nuttig.

Vandaag de dag hecht de regering waarde aan slechts één soort inzet: **die voor de gewapende verdediging**. We zouden graag zien dat **alle inzet voor vrede of solidariteit met dezelfde energie wordt ondersteund**.

En hoe zal die levenservaring er dan concreet uitzien? De jongeren die zijn geselecteerd voor de eerste editie van de vrijwillige legerdienst zijn in september 2026 begonnen. Ze zijn verdeeld over drie kazernes in België. Daar zullen ze een legeropleiding volgen. Vanaf februari-maart zullen zij operationeel zijn en worden ingezet in het kader van de territoriale reserve, meer bepaald in het 1ste bataljon

van de Fuseliers. Hun taak is het *“de beveiliging van kritieke infrastructuur in eigen land, zoals nucleaire sites en communicatiesystemen, maar bijvoorbeeld ook havens, spoorwegen en snelwegen. [...] Want stel dat de dreiging omhooggaat, dan zal ook het risico op sabotage, spionage of terrorisme stijgen.”*². Jongeren die hun legerdienst gaan vervullen, zullen dus halverwege hun dienstdienst worden ingezet op het Belgische grondgebied om gevoelige locaties te beveiligen.

“Waar engageer ik me als ik deelneem aan de vrijwillige legerdienst?”

Als je je inschrijft, **breng je een jaar door in een militaire omgeving**, fulltime, met opleiding, strikte regels en een hiërarchie. Wat je tijdens dit jaar precies doet, staat beschreven in vraag 5.

Je ontvangt een vergoeding van **± 2 118 euro netto per maand**.

Aan het einde zijn er drie mogelijkheden:

- **Reservist worden.** Dit is de prioritaire doelstelling die de Arizona-regering heeft aangegeven.

Er zijn drie soorten reserves binnen het Belgische leger:

1. **De gespecialiseerde reserve**, die het mogelijk maakt om de werking van het leger incidenteel of structureel te versterken;
2. **De gevechtsreserve (inzetbaar)**, die op dezelfde manier is samengesteld en geïntegreerd in de actieve eenheden, maar waarvan de paraatheid minder hoog is. Na een periode van (her) paraatmaking (training) kunnen deze reserve-eenheden net als de actieve eenheden worden ingezet bij operaties;

8.

“En als ik student ben, kan ik dan tegelijkertijd mijn studie voortzetten?”

Nee.

Vrijwillige legerdienst is een **fulltime baan**.

Deelname houdt in dat je **je studie** moet **onderbreken**, je **studentenstatus** voor een jaar **verliest** en je studie mogelijk **pas na afloop van de dienst** weer kunt hervatten.

9.

“En wat verandert er voor mijn familie?”

Aangezien je meer dan **2.000 euro netto per maand** verdient, **voldoen** je ouders **niet meer aan de voorwaarden** om **kinderbijslag** te ontvangen tijdens je dienstjaar.

In theorie kan de **kinderbijslag** **weer** worden **toegekend** als je na je diensttijd **weer gaat studeren**.

10.

“Maar het kan jongeren dichter bij elkaar brengen en een gevoel van nationale eenheid creëren!”

Dat zou mooi zijn, ja.

Maar eenheid kan je niet afkondigen onder het bevel van een sergeant.

Die ontstaat wanneer we elkaar begrijpen, wanneer we discussiëren, **wanneer we samenwerken aan een gemeenschappelijk project.**

Samenhang ontstaat op school, in jeugdbewegingen, bij burgerinitiatieven, in de cultuur... niet door oorlog, die een project van nationale eenheid nastreeft op basis van uitsluiting en confrontatie met de Ander. Ook hier is het probleem dat men **één enkele vorm van eenheid - de militaire - versterkt, terwijl men de ruimtes die dialoog en ontmoeting mogelijk maken, juist verzwakt.**

Vergeet ook niet dat de betaalde ‘vrijwillige legerdienst’ op zich niet bedoeld is om een ‘geest van nationale eenheid’ te creëren. Het betreft immers ‘slechts’ 500 jongeren in 2026 en 1000 vanaf 2027, en is in de eerste plaats bedoeld om de territoriale reserve van het Belgische leger te versterken.

11.

“Er wordt tegenwoordig veel over oorlogen gesproken... is het niet normaal om je daar een beetje op voor te bereiden?”

Natuurlijk moeten we ons kunnen verdedigen. Maar klaar zijn om ons te verdedigen betekent niet dat **we de hele samenleving rond oorlog moeten organiseren.**

Hoe meer we ons erop voorbereiden, hoe **aanvaardbaarder en waarschijnlijker** we oorlog maken.

Wat we vragen, is een **evenwicht**: ja, de verdediging voorbereiden, maar **zonder te vergeten de vrede voor te bereiden.**

En vandaag de dag wordt dit tweede aspect - dialoog, samenwerking, onderwijs, internationale solidariteit, de strijd tegen de levensomstandigheden die de geweldscycli in stand houden - **in het overheidsbeleid grotendeels vergeten.**

Dat gezegd zijnde, als het echt doeltreffend wil zijn en confrontatie wil vermijden, moet elk defensiebeleid gebaseerd zijn op twee middelen: militaire afschrikking en beleid gericht op wederzijds vertrouwen tussen staten die elkaar als vijanden beschouwen. Als het 'defensiebeleid' uitsluitend op afschrikking berust (en dus op bewapening, en op steeds meer bewapening), vergroten we de kans op conflicten en het risico op een gewapende confrontatie. We leiden de samenleving onvermijdelijk naar oorlog.

12.

“En als ik me wil inzetten voor de vrede, wat moet ik dan doen?”

Er zijn tal van andere manieren om ‘je land te dienen’:

- lid worden van een **jongerenorganisatie**, een **burgerbeweging** of **vrijwilligerswerk** doen,
- deelnemen aan een **solidariteitsproject**, aan **ecologische of sociale** acties,
- je in te zetten **voor je gemeente, je school, je buurt**,
- **je aan te melden als gewetensbezwaarde** om publiekelijk kenbaar te maken dat je tegen legerdienst bent. Dit is een recht dat wordt erkend door de Grondwet en het internationaal recht (hiervoor kun je contact opnemen met Service for Peace via serviceforpeace@cnapd.be)
- of gewoon **je stem laten horen** over onderwerpen die je na aan het hart liggen.

Je inzetten betekent niet dat je een wapen moet dragen: het betekent dat **je meewerkt aan het opbouwen van een gemeenschappelijke toekomst.**

13.

“Maar als ik niet meedoe, word ik dan als een lafaard gezien?”

Een model afwijzen betekent niet dat je wegloopt.

Integendeel: het is een daad **van moed en bezinning**.

Nee zeggen tegen legerdienst betekent ja zeggen tegen andere vormen van betrokkenheid, **die vrijer, menselijker en nuttiger zijn voor de samenleving**.

Pacifistisch zijn betekent niet passief zijn: het betekent geloven en weten dat er **andere manieren zijn om te verdedigen wat je dierbaar is en degenen van wie je houdt**.

14.

“Zijn jullie eigenlijk tegen het leger?”

Nee.

We weten dat er bepaalde bedreigingen bestaan en dat een leger een rol kan spelen bij de bescherming van de bevolking. Maar we weten ook dat de doelstellingen van elk beleid dat gericht is op vrede en veiligheid in theorie deel uitmaken van een proces dat er juist op gericht is om legers op termijn overbodig te maken. We zijn dus niet tegen het leger, maar willen het een steeds minder belangrijke rol toekennen naarmate het beleid van de-escalatie, samenwerking en wederzijds vertrouwen effectief worden.

Vrede kan niet in de eerste plaats op geweld berusten.

Wat ons zorgen baart, is dat **de civiele, educatieve, sociale en diplomatieke alternatieven ondergefinancierd en onzichtbaar** worden gehouden, terwijl alle politieke en media-aandacht op het leger wordt gericht.

Vrede opbouwen is een **collectieve taak**, niet alleen een zaak van soldaten.

15.

“Oké, maar wat kan ik concreet doen?”

Allereerst: **vorm je eigen mening**. Praten, debatteren, vragen stellen - dat is al een vorm van betrokkenheid.

Want wat vandaag de dag eigenlijk het meest ontbreekt, is **de stem van de jongeren**.

Beslissingen zoals de vrijwillige legerdienst worden genomen **zonder ooit de mening te vragen** van degenen die er rechtstreeks bij betrokken zijn.

Laat je mening dus horen. Vertel wat je ervan vindt aan je omgeving, op school en op sociale media.

En als je **je onenigheid wilt uiten**, kun je ook meedoen aan de **trend #ServiceForPeaceBe**:

een symbolisch, creatief en collectief gebaar om te laten zien dat er een andere visie op betrokkenheid bestaat.

Het is geen verplichting, noch een slogan: het is **een manier om weer het woord te nemen** en eraan te herinneren dat de jeugd iets te zeggen heeft.

Kort samengevat

Vrijwillige legerdienst lijkt misschien een goed idee om te leren, geld te verdienen of 'het land te dienen'.

Maar het past in een context waarin **gewapende verdediging het enige antwoord lijkt te zijn op de onveiligheid in de wereld.**

Vrede wordt echter ook bereid door **middel van onderwijs, sociale rechtvaardigheid, solidariteit en samenwerking** — wegen die steeds meer worden verwaarloosd.

Jongeren hebben al duizend manieren om zich in te zetten. En die zijn voor velen **moediger en nuttiger voor onze gemeenschappelijke toekomst** dan het oefenen voor oorlog.

1. <https://www.mil.be/media/ulunodIn/strategische-visie-2025-integraal.pdf>, p. 18

2. Luitenant-kolonel Michel Paquay, commandant van het nieuwe 1ste Fuseliersbataljon, in Het laatste Nieuws: <https://archive.is/20260612041155/https://www.hln.be/binnenland/voor-eerst-sinds-koude-oorlog-heeft-belgisch-leger-opnieuw-echt-reservistenkorps-een-van-belangrijkste-hervormingen~a93335be/#selection-681.119-681.523>

3. Bart De Wever, Federaal regeerakkoord 2025–2029, p. 180

4. Théo Francken, Strategische visie Defensie 2025, p. 41

Meer informatie
(acties, publicaties, ...) :

 serviceforpeacebe
contact : serviceforpeace@cnapd.be